

In memoriam
Jaap (Jacob) Valk
 23 juli 1929 – 13 april 2024

Zijn werk was zijn leven. Een lang leven, met veel wetenschappelijke hoogtepunten en verdiende onderscheidingen. Op 13 april overleed prof. dr. Jaap (Jacob) Valk op 94-jarige leeftijd.

Jaap Valk was een veelzijdig man. Hij deed zijn opleiding tot zenuwarts (een combinatie van neuroloog en psychiater) in de Valeriuskliniek in Amsterdam en het Psychiatrisch Ziekenhuis in Wolfheze. Hij promoveerde op het onderwerp *Atrofia cerebri bij chronische psychiatrische patiënten* in mei 1971 bij Bernard George Ziedses des Plantes, de uitvinder van de tomografie. Jaap was psychiater, neuroloog en neuroradioloog en excelleerde op al deze gebieden. Met name door Ziedses des Plantes voelde hij zich geïnspireerd om uiteindelijk de neuroradiologie als toekomstig werkterrein te kiezen door zijn fascinatie voor nieuwe technieken: van pneumoencefalografie en DSA, tot tomografie, CT en later MRI.

Gedreven

Gedurende ongeveer twintig jaar werkte Jaap Valk als hoogleraar neuroradiologie

en hoofd van de afdeling Radiologie van het academisch ziekenhuis van de Vrije Universiteit – het latere Amsterdam UMC. Dankzij zijn inzet en gedrevenheid kreeg het VU medisch centrum al in een zeer vroeg stadium toestemming om als een van eerste ziekenhuizen in Nederland een MRI-apparaat aan te schaffen. Het werd in september 1985 in gebruik genomen. Jaap droeg zorg voor een MRI-team, dat zeer positief tegenover research stond. In deze positie wist hij een aantal talentvolle wetenschappelijke onderzoekers aan te trekken, die hij de mogelijkheid gaf in grote vrijheid research te doen, met name in neuro- en hoofd-halsradiologie. Hierdoor was het voor deze onderzoekers mogelijk om te excelleren in wetenschappelijk onderzoek.

Standaardwerken

Jaap was (mede)auteur van zeventien boeken, onder meer al in een vroeg sta-

dium op het gebied van MRI, met titels als *Computer tomography of cerebral infarctions*, *Basic principles of Magnetic Resonance Imaging* en *Magnetic Resonance Imaging of head, neck and spine*. Hij liet zich niet afschrikken door moeilijke fysieke onderwerpen zoals een inleiding in de kernspintomografie (de latere MRI): 'Als ik iets niet begrijp, schrijf ik er een boek over', was een gevleugelde uitspraak van hem.

Vanaf 1987 deed hij samen met Marjo van der Knaap onderzoek naar witte-stofaandoeningen bij kinderen. Dit leidde tot een standaardwerk op dit gebied, *Magnetic Resonance of Myelination and Myelin Disorders*, waarvan nu al een derde editie bestaat. Samen met Frederik Barkhof en Philip Scheltens schreef hij eveneens een standaardwerk op het gebied van veroudering en dementie: *Magnetic Resonance of Dementia*. Voorts gaf hij andere onderzoekers de moge-

lijkheid om zich wetenschappelijk te profileren, zoals Jonas Castelijns op het gebied van hoofd-halsradiologie en Bert van Rossum op het gebied van cardiale MRI.

Man van ideeën

Jaap was lid van verschillende *editorial boards*, zoals die van de tijdschriften *Neurology*, *European Radiology* en de *Journal of Computer Assisted Tomography*. Zijn grote kennis en gedrevenheid maakten hem tot een gerenommeerd spreker, met invitaties voor lezingen over de gehele wereld en gastdocentschap bij Duke University. Hij had een sterke voorkeur voor het bijzondere, het zeldzame. Hij was daarentegen geen wetenschapper in de zin van grote aantallen patiëntendata verzamelen en daaruit statistische conclusies trekken. Jaap was een man van ideeën.

Vaak onderscheiden

Hij is vaak onderscheiden voor zijn wetenschappelijk werk, zoals de *Gold Medal Life Time Achievement Award* van de International Society for Magnetic Resonance in Medicine (1999), de Wertheim Salomonson gouden medaille van de Nederlandse Ver-

eniging voor Radiologie en Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (2006). Hij is erelid van een groot aantal radiologische verenigingen, zoals de Nederlandse, Braziliaanse en Turkse vereniging. Als hoogtepunt werd hij in 2003 erelid van de Radiological Society of North America en in 2019 erelid van de European Society of Neuroradiology.

Ondersteboven

Jaap Valk was ook een betrokken klinische collega, die altijd en voor iedereen klaarstond. Geen enkel probleem om hem eens in een dienst te bellen als een neuroangio niet lukte: 'Ik haal mijn aardappelen van het vuur en kom eraan!' Op feesten was hij een gangmaker die piano speelde en tot op hoge leeftijd op zijn handen kon lopen.

Met zijn overlijden is een bijzonder mens heengegaan.

**Jonas Castelijns
Frederik Barkhof
Paul Algra**

Jaap heeft veel betekend voor veel mensen.

Zijn scherpe wendbare geest met speelse trekken maakte hem een excellent wetenschapper.

Het ontbreken van competitieve ijver en zijn ware interesse in mensen maakten Jaap een goede vriend, inspirator en leider. Iemand die je leven veranderde.

Altijd belangstellend voor de wereld om hem heen, voor de mooie dingen, zoals muziek, kunst literatuur, natuur en een culinaire ervaring met een goed glas wijn erbij.

Voor Jaap was dit alles vanzelfsprekend.

Jullie reacties op zijn overlijden bevestigen hoe bijzonder hij was.

Dat geeft steun. Heel veel dank.

Edith M. de Boer

Mei 2024